

Delfstofwinnende bedrijven en mensenrechten: de reactie van verzekeringsgroepen op mensenrechtenschendingen bij delfstofwinning

Praktijkonderzoek – Samenvatting van het rapport

Eerlijke Verzekeringswijzer

26 Juni 2018

Eerlijke Verzekeringswijzer

Delfstofwinnende bedrijven en mensenrechten: de reactie van verzekeringsgroepen op mensenrechtenschendingen bij delfstofwinning

Praktijkonderzoek – Samenvatting van het rapport

De Eerlijke Verzekeringswijzer is een samenwerkingsverband van de volgende organisaties:

Amnesty International, FNV, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX en World Animal Protection

26 juni 2018

Onderzoek door:

De methodologie is geschreven door Jeanet van der Woude (Amnesty International Nederland) en Cor Oudes (PAX). Kanchan Mishra (Profundo) ontwikkelde het scoringsmodel en is verantwoordelijk voor het onderzoek, de analyse en de verslaglegging van het praktijkonderzoek. Anya Marcelis (Profundo) voerde het financiële onderzoek uit.

Niet alle partnerorganisaties binnen de Eerlijke Verzekeringswijzer werken inhoudelijk op alle thema's en/of sectoren waarover de onderzoeken zich uitstrekken. Uitingen op deelonderwerpen geven dan ook niet noodzakelijkerwijs de mening weer van alle in de Eerlijke Verzekeringswijzer samenwerkende organisaties.

Samenvatting

Delfstofwinning is een risicosector vanwege mogelijke betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen. Volgens de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*, dragen bedrijven alsmede de investeerders in deze bedrijven een verantwoordelijkheid voor naleving van universele mensenrechten. Daarom dienen bedrijven actief in delfstofwinning een signalerings- en risicomanagementsysteem te hebben om mensenrechtenschendingen te voorkomen, in te perken en op te heffen. Investeerders kunnen hun verantwoordelijkheid nemen als onderdeel van 'actief aandeelhouderschap', via engagementprocessen met de betreffende bedrijven of stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Het praktijkonderzoek 'Delfstofwinnende bedrijven en mensenrechten: de reactie van verzekeringsgroepen op mensenrechtenschendingen bij delfstofwinning' evalueert de reactie van de zeven grootste verzekeringsgroepen actief in Nederland op een selectie van tien ernstige mensenrechtenschendingen door bedrijven in de delfstofwinnende sector. De verzekeringsgroepen investeren in deze bedrijven via beleggingen in aandelen en obligaties.

Het praktijkonderzoek beoordeelt of de verzekeringsgroepen hun invloed aanwenden om bedrijven die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen aan te sporen om de misstand op te heffen, genoegdoening te bieden aan slachtoffers, en herhaling in de toekomst te voorkomen door aanscherping van het mensenrechtenbeleid.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Eerlijke Verzekeringswijzer, op initiatief van coalitiepartners Amnesty International Nederland en PAX. De Eerlijke Verzekeringswijzer is een initiatief van Amnesty International Nederland, FNV, Milieudefensie, OxfamNovib, Pax en World Animal Protection Nederland.

Dit praktijkonderzoek richt zich op de volgende in Nederland actieve verzekeringsgroepen:

- Achmea;
- Aegon;
- Allianz;
- APG;
- ASR;
- NN Group; en
- Vivat.

In het kader van dit praktijkonderzoek heeft Profundo een financieel onderzoek uitgevoerd en de geselecteerde verzekeringsmaatschappijen gevraagd om de gevonden investeringsrelaties te corrigeren en indien nodig aan te vullen. Voor alle verzekeringsgroepen konden investeringen worden gevonden, of werd informatie daarover (in het geval van ASR) verstrekt, die verband houden met één of meer van de tien voor het onderzoek geselecteerde delfstofwinnende bedrijven. Derhalve is het praktijkonderzoek relevant voor alle geselecteerde verzekeringsgroepen.

Het onderzoek richt zich op de verzekeraars in hun rol als belegger, en heeft betrekking op de beoordeling van de kwaliteit van engagementprocessen van de verzekeringsgroepen met bedrijven die betrokken zijn (geweest) bij mensenrechtenschendingen. Of het engagementproces succesvol is (geweest) en tot daadwerkelijke verbeteringen heeft geleid bij de getroffen werknemers of lokale gemeenschappen valt buiten het bestek van dit onderzoek. Dit is een belangrijk onderscheid bij lezing van het onderzoeksrapport.

De basis voor het onderzoek zijn de actuele investeringsrelaties tussen de verzekeraars en de bedrijven die zijn geselecteerd voor het onderzoek. Voor al deze bedrijven geldt dat de mensenrechtenschendingen of de gevolgen ervan nog niet volledig zijn opgelost. Het is belangrijk om dit in gedachten te houden bij de beoordeling van de resultaten van dit onderzoek: alle verzekeraars hebben investeringen in de geselecteerde bedrijven voortgezet, ondanks het feit dat de problemen ter plaatse voortduren.

De in het onderzoeksrapport opgenomen incidenten met betrekking tot mensenrechtenschendingen en de daaraan gerelateerde bedrijven zijn geselecteerd op basis van de volgende criteria:

- De mensenrechtenkwesitie kan bekend worden verondersteld bij de verzekeringsgroep, hetzij door het werk van de Eerlijke Verzekeringswijzer of door een van haar lidorganisaties, hetzij door berichtgeving in de media;
- Het gaat om een voortdurende kwesitie (tot nu toe niet opgelost/verholpen).

Table 1 is een weergave van de investeringsrelaties tussen de verzekeringsmaatschappijen en de tien voor dit praktijkonderzoek geselecteerde bedrijven.

Table 1 Investeringsrelaties verzekeraars met tien bedrijven betrokken bij mensenrechtenschendingen

Bedrijf	Land	Achmea	Aegon	Allianz	APG	ASR	NN Group	Vivat	Totaal (in € mln)
Koninklijke Shell	Nederland	-	x	x	x	-	x	x	1.872
Rio Tinto	Verenigd Koninkrijk	-	x	x	x	x	x	x	722
Freeport-McMoRan	Verenigde Staten	x	x	x	-	-	x	-	454
Glencore	Canada	-	x	x	x	x	x	x	402
Goldcorp	Canada	-	x	x	x	-	x	x	216
CNPC	China	-	x	x	-	-	x	-	158
Trafigura	Nederland	-	x	x	-	-	-	-	39
Lundin Petroleum	Zweden	-	x	x	x	x	-	x	32
Vedanta Resources	Verenigd Koninkrijk	-	x	x	-	-	x	-	17
Coal India	India	-	-	x	x	-	x	-	16
Totaal									3.928

Bron: Thomson Reuters Eikon, 'EMAXX,' gezien in januari 2018; Thomson Reuters Eikon, 'Ownership structure, multiple securities,' gezien in januari 2018; ; Criado Larrea, R. (2018, May 16), *Correspondentie met Kanchan Mishra van Profundo*.

Amnesty Nederland en PAX hebben negen indicatoren ontwikkeld om te evalueren hoe verzekeringsgroepen hebben gereageerd op de betrokkenheid van de geselecteerde bedrijven bij mensenrechtenschendingen. De indicatoren meten de kwaliteit van de activiteiten van de verzekeringsgroepen met betrekking tot de volgende processen:

- Sectie A - Risicobeoordelingssysteem om de vermeende mensenrechtenschendingen te onderzoeken;
- Sectie B - Engagementproces met bedrijven waarin geïnvesteerd wordt, die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen;
- Sectie C -Toezicht houden op de voortgang van de beoogde doelen in het kader van engagement met het bedrijf waarin geïnvesteerd wordt, om de misstanden te verhelpen en gericht op genoegdoening; en
- Sectie D - Transparantie om ervoor te zorgen dat zowel de verzekeringsmaatschappij als de onderneming waarin wordt geïnvesteerd rapporteren over de voortgang met betrekking tot het tegengaan en oplossen van mensenrechtenschendingen.

De verzekeringsgroepen is gevraagd om aan te tonen dat zij de bedrijven waarin ze investeren hebben gescreend op betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen, indien van toepassing nader onderzoek hebben verricht, een engagementproces zijn gestart met de onderneming en hebben gecontroleerd of de doelen van het engagementproces worden nageleefd en opgevolgd. In het kader van het onderzoek konden de verzekeraars, naast de tien geselecteerde casussen en bedrijven ook bewijsstukken voorleggen over engagementprocessen in verband met mensenrechtenkwesties met betrekking tot andere bedrijven in de delfstofwinnende sector. Deze gevallen zijn toegevoegd aan de investeringsrelaties in het kader van het financiële onderzoek en zijn op dezelfde manier beoordeeld als de geselecteerde casussen voor dit praktijkonderzoek. Daarnaast heeft een aantal verzekeraars voorbeelden gegeven van engagementprocessen met voor dit onderzoek geselecteerde bedrijven ten aanzien van andere mensenrechtenkwesties dan de casussen die voor dit praktijkonderzoek zijn geselecteerd. Deze engagementprocessen zijn ook meegenomen in het onderzoek.

De verzekeringsgroepen hebben in verschillende mate deelgenomen aan dit praktijkonderzoek:

- Achmea, ASR en Vivat hebben zonder restricties informatie verstrekt;
- NN Group heeft informatie verstrekt met betrekking tot twee van de in totaal acht mensenrechtenkwesties die verband houden met bedrijven waarin het investeert. Daarnaast heeft NN Group zes andere engagementprocessen voorgelegd met delfstofwinnende bedrijven waarin het investeert;
- Tijdens een bezoek van Profundo aan het kantoor van Aegon en APG hebben beide verzekeraars beperkte informatie verstrekt, zonder die te onderbouwen door inzage in documenten; en
- Allianz heeft aangegeven dat ze uit oogpunt van vertrouwelijkheid geen informatie kon delen. Tijdens het beoordelingsproces van dit rapport toonde Allianz zich evenwel bereid om in het komende jaar serieus te bekijken of de aanbevelingen van dit rapport kunnen worden gevolgd en het engagementproces kan worden verbeterd.

Een gebrek aan openheid beperkte de mate waarin de respons van verzekeraars op vermeende mensenrechtenschendingen kon worden beoordeeld, hetgeen wordt weerspiegeld in de scores.

Onderzoeksbevindingen

- Alle verzekeringsgroepen controleren bedrijven in hun beleggingsuniversum op naleving van internationale normen zoals de *UN Global Compact* (UNGC) en/of op basis van het eigen verantwoord beleggingsbeleid. Het beleid van de verzekeringsgroepen en de UNGC omvatten ook normen op het gebied van mensenrechten. Allianz screent bedrijven in hun beleggingsuniversum op basis van een integrale ESG-score en niet specifiek op mogelijke betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen. Omdat deze ESG-scores gebaseerd zijn op verschillende indicatoren en niet alleen op indicatoren met betrekking tot mensenrechten, kunnen bedrijven die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen nog steeds goed scoren. Daardoor is het mogelijk dat bedrijven die mensenrechten schenden de screening doorstaan, zoals in het geval van Allianz.
- De meeste verzekeringsgroepen besteden de screening en monitoring van hun beleggingsuniversum uit aan externe serviceproviders. Dit betekent dat de geleverde informatie door serviceproviders een belangrijke rol speelt bij het besluit van verzekeringsgroepen om over te gaan tot engagement met een bedrijf. Verschillende serviceproviders kunnen dezelfde informatie verschillend beoordelen waardoor dezelfde mensenrechtenschending door de ene provider als ernstiger kan worden beoordeeld dan door de andere. Een andere bevinding van dit onderzoek is dat de serviceproviders hun ratings voor een bedrijf/casus upgraden als er sprake is van voortgang door het bedrijf, ook als de gesignaleerde mensenrechtenschendingen niet volledig zijn verholpen. Zo hebben de meeste serviceproviders de 'rode vlag' bij Lundin Petroleum gewist nadat het bedrijf zich heeft teruggetrokken uit Zuid-Soedan. Maar de mensenrechtenkwestie loopt nog steeds, wat betekent dat Lundin Petroleum daar nog steeds aansprakelijk voor kan worden gehouden.

- Het is de verantwoordelijkheid van de beleggingsteams binnen de verzekeringsgroepen om de rapportages van serviceproviders te verifiëren. Vervolgens is het aan de verzekeringsgroepen om te beslissen of de in de rapportage gesignaleerde misstanden ernstig genoeg zijn om in aanmerking te komen voor opvolging in de vorm van een engagementtraject. Een ander aspect dat meeweegt in het besluit om over te gaan tot engagement is de aandeelhouderswaarde cq. omvang van de beleggingen in een onderneming. Omdat bedrijven verschillende drempelwaarden hanteren voor een besluit tot engagement, kan het zijn dat dezelfde mensenrechtenkwestie door de ene verzekeraar wel verder wordt onderzocht en leidt tot een engagementtraject, en door een andere verzekeraar niet.
- Er lopen bij delfstofwinnende bedrijven vaak meerdere mensenrechtenkwesties tegelijkertijd, op verschillende locaties. Het besluit tot engagement is echter vaak gekoppeld aan een specifieke mensenrechtenschending waar de onderneming bij betrokken is en heeft geen betrekking op alle vermeende mensenrechtenschendingen ten tijde van het engagementproces. Zo heeft ASR een engagementtraject gevolgd met Rio Tinto en Glencore naar aanleiding van mensenrechtenkwesties in de Oyu Tolgoi-mijn in Mongolië en het Tampakan-project in de Filippijnen. Het engagementtraject had als doel om de misstanden die betrekking hebben op deze locaties te beëindigen. Het engagementproces was echter geen aanleiding om ook andere misstanden bij deze twee ondernemingen aan te kaarten, zoals de voor dit praktijkonderzoek geselecteerde mensenrechtenkwesties bij mijnbouwprojecten in Colombia en Myanmar.
- Sommige verzekeraars hanteren een zogenoemde thematische engagementbenadering met delfstofwinnende bedrijven, gericht op het proactief beheersen van het risico op mensenrechtenschendingen. Deze engagementprogramma's omvatten algemene doelen, zoals de ontwikkeling of aanscherping van het mensenrechtenbeleid van ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd. Deze vorm van engagement richt zich meestal niet op het aankaarten van misstanden op specifieke mijnbouwlocaties en genoegdoening voor slachtoffers.
- Verzekeraars houden bij welke voortgang wordt geboekt met betrekking tot de doelen van het engagementtraject. Het besluit om een engagementproces voort te zetten of stop te zetten, hangt af van de beoordeling van de behaalde doelstellingen. Er wordt meestal een succesdrempel ingesteld om een engagement als succesvol te kwalificeren. Een engagementtraject kan bijvoorbeeld succesvol worden genoemd als drie van de vijf engagementdoelen zijn behaald. Daarom is het mogelijk dat een engagementproces wordt afgesloten en als succesvol wordt gekwalificeerd als de mensenrechtenkwestie nog niet (volledig) is opgelost en slachtoffers niet (volledig) schadeloos zijn gesteld.
- Een aantal verzekeraars heeft voorbeelden gegeven van engagementprocessen die niet zijn geslaagd. In dergelijke gevallen is besloten om het bedrijf uit te sluiten van investeringen. Het uitsluitingsbeleid is echter niet altijd even eenduidig over hoe er wordt omgegaan met de dochterondernemingen van de uitgesloten bedrijven. Bovendien is uitsluiting soms niet van toepassing op alle activa, en wordt er onderscheid gemaakt tussen uitsluiting van bedrijven voor beleggingen voor eigen rekening van de verzekeraar en voor beleggingen voor rekening van klanten. Deze leemten kunnen ertoe leiden dat er wel wordt geïnvesteerd in dochterondernemingen van een uitgesloten bedrijf via beleggingen voor rekening van klanten.
- De meeste verzekeraars zijn transparant over hun eigen mensenrechtenbeleid en de beheersing van risico's op betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen via bedrijven in hun beleggingsportefeuille. Indien zij overgaan tot engagement, geven zij echter weinig details prijs over de gestelde of bereikte doelen. De verplichting tot rapportage over de aanpak van mensenrechtenschendingen door bedrijven waarin ze investeren is ook niet altijd opgenomen als een van de engagementdoelen.

Table 2 geeft een overzicht van de scores die zijn toegekend voor de verschillende beoordelingscategorieën, inclusief de totaalscore per verzekeringsgroep. De totaalscore kan worden beschouwd als een algehele kwalificatie van de respons van verzekeraars bij vermeende betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen door bedrijven waarin zij investeren. Het maximum aantal punten dat mogelijk is per beoordelingscategorie wordt weergegeven in de eerste kolom.

Table 2 Score per verzekeringsgroep

	Maximum score	Achmea	Aegon	Allianz	APG	ASR	NN	Vivat
Risicobeoordeling	4,0	4,0	1,3	0,0	0,9	4,0	2,7	4,0
Engagement	3,0	2,9	1,0	0,0	0,3	2,1	1,9	2,6
Monitoring voortgang engagement	2,0	1,7	0,5	0,0	0,8	1,3	1,0	2,0
Transparantie	1,0	1,0	0,3	0,1	0,4	0,7	0,3	0,6
Totaal	10,0	9,6	3,1	0,1	2,4	8,1	5,9	9,2

Legenda: 1 = erg slecht; 2 = slecht; 3 = ruim onvoldoende; 4 = onvoldoende; 5 = twijfelachtig; 6 = voldoende; 7 = ruim voldoende; 8 = goed; 9 = zeer goed; 10 = uitstekend

• Risicobeoordeling

- Achmea, ASR en Vivat behalen de maximale score (4,0) voor "Risicobeoordeling" omdat ze gedocumenteerde informatie hebben verstrekt over intern onderzoek naar aanleiding van mensenrechtenkwesties in relatie tot de bedrijven waarin ze investeren;
- NN Group scoort 2,7 punten voor dit onderdeel, omdat de verzekeraar bewijsmateriaal heeft aangeleverd over onderzoek met betrekking tot meer dan de helft van de mensenrechtenkwesties die verband houden met de bedrijven waarin ze investeren;
- Aegon (score 1,3) en APG (score 0,9) scoren laag omdat ze hun onderzoek naar aanleiding van mensenrechtenkwesties in relatie tot bedrijven waarin ze investeren slechts beperkt hebben onderbouwd;
- Allianz scoort geen enkele punt, omdat de verzekeraar geen informatie heeft verstrekt over onderzoek naar aanleiding van vermeende mensenrechtenschendingen.

• Engagement

- Achmea (score 2,9) en Vivat (score 2,6) scoren hoog voor "Engagement" door het verstrekken van informatie over de gestelde engagementdoelen met betrekking tot elk van de bedrijven met wie ze een investeringsrelatie hebben;
- ASR scoort 2,1 voor de verstrekte informatie over engagement met twee van de drie bedrijven waarmee het een investeringsrelatie heeft;
- NN Group scoort 1,9 voor het vaststellen van engagementdoelen voor meer dan de helft van de bedrijven waarmee het investeringsrelaties heeft;
- Aegon (score 1,0), APG (score 0,3) en Allianz (score 0,0) scoren laag vanwege beperkte of geen informatie over de gestelde doelen.

- **Monitoring voortgang engagement**

- Vivat behaalt de maximale score van 2 punten voor "Monitoring voortgang van de engagement", gevolgd door Achmea (score 1,7). Beide verzekeraars hebben voor elk van de geselecteerde bedrijven waarin ze investeren gedocumenteerde informatie verstrekt over de voortgang van engagementprocessen;
- ASR krijgt 1,3 punten en NN Group 1,0 punt voor informatie over de voortgang van engagement voor meer dan de helft van de gevallen;
- APG (score 0,8) en Aegon (score 0,5) scoren laag omdat ze de voortgang van engagementprocessen onvoldoende hebben onderbouwd;
- Allianz scoort geen enkele punt omdat het geen informatie heeft verstrekt over engagement.

- **Transparantie**

- Achmea (score 1,0) is het meest transparant in vergelijking met de zes andere verzekeraars die zijn geselecteerd voor dit praktijkonderzoek, wat tot uiting komt in de maximale score voor "Transparantie". De verzekeraar publiceert het eigen mensenrechtenbeleid, geeft inzicht in risicobeheersingsprocessen en geeft voldoende informatie over engagementtrajecten met bedrijven actief in delfstofwinning waarin het investeert.

Ook de meeste andere verzekeraars hebben hun mensenrechtenbeleid en hun aanpak voor screening en monitoring van bedrijven gepubliceerd. Maar de verzekeraars verschillen aanzienlijk in de mate waarin ze inzage geven in de details van engagementprocessen:

- Bij Achmea en ASR is transparantie over mensenrechtenkwesaties een systematisch onderdeel van engagementprocessen met bedrijven;
- Aegon, APG, NN Group en Vivat bepalen van geval tot geval of transparantie deel uitmaakt van de engagementdoelen.
- Allianz verstrekt geen informatie over engagement.

Op basis van bovenstaande kunnen per beoordelingscategorie de volgende conclusies worden getrokken:

- Achmea, ASR en Vivat krijgen de maximale score (4,0 punten) voor A: Risicobeoordeling;
- Achmea (2,9 punten) en Vivat (2,6 punten) krijgen de hoogste score voor B: Engagement;
- Vivat (2,0 punten) krijgt de maximale score voor C: Monitoring voortgang engagement;
- Achmea krijgt de maximale score (1,0 punt) voor D: Transparantie.

- **Totaalscores**

Uit de scores die hierboven zijn weergegeven voor de verschillende onderdelen in dit praktijkonderzoek zijn de volgende totaalscores af te leiden:

- Achmea heeft de hoogste totaalscore (9,6 punten, leidt tot score 10), gevolgd door Vivat (9,2 punten, leidt tot score 9) en ASR (8,1, leidt tot score 8).
- NN Group scoort 5,9 punten, dat leidt tot score 6.
- De laagste scores zijn voor Aegon (3,1 punten, leidt tot een 3), APG (2,4 punten, leidt tot een 2) en Allianz (0,1 punten, leidt tot een 1).

- **Aanbevelingen Eerlijke Verzekeringswijzer**

Delfstofwinning is een risicosector op het gebied van mensenrechten en milieu. Op basis van de onderzoeksbevindingen heeft de Eerlijke Verzekeringswijzer de volgende aanbevelingen geformuleerd voor verzekeringsgroepen die investeren in delfstofwinning:

1. Screening beleggingsportefeuille

Verzekeraars dienen bedrijven in hun beleggingsportefeuille te screenen op betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen. Bij de beoordeling van bedrijven op *Environmental, Social, and Governance* (ESG) aspecten, is een hoge E-score (Environment) of een hoge G-score (Government) geen compensatie voor een lage score voor naleving van mensenrechten (S-score).

2. Vaststelling drempelwaardes

Als een verzekeraar de lat te hoog legt en pas overgaat tot engagement met een bedrijf als het beschuldigd wordt van zeer ernstige mensenrechtenschendingen, betekent dit dat minder ernstige mensenrechtenschendingen niet verder worden onderzocht of zelfs niet worden gemeld door de serviceproviders van verzekeraars. Daarom moeten verzekeringsgroepen lagere drempels hanteren, zodat bedrijven die mensenrechten schenden niet aan hun aandacht ontsnappen. De verzekeraar is als belegger uiteindelijk verantwoordelijk voor betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen via hun beleggingsportefeuille.

3. Feedback aan service providers

Service providers spelen een belangrijke rol bij het signaleren van mogelijke betrokkenheid van bedrijven bij mensenrechtenschendingen. Verzekeraars kunnen hun service providers vragen om aanscherping van de evaluatiecriteria die zij hanteren. Een bedrijf zou pas een 'groene vlag' status mogen krijgen als de kwestie is opgelost en er genoegdoening heeft plaatsgevonden vanwege mensenrechtenschendingen.

4. Haalbaarheid van engagement

Aangezien delfstofwinning een risicosector is in verband met mensenrechtenschendingen, zouden financiële overwegingen geen doorslaggevende rol moeten spelen bij de beslissing om een engagementtraject te starten met een onderneming. In overeenstemming met de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*, dienen verzekeraars actie te ondernemen in het geval van saillante mensenrechtenschendingen, ongeacht de omvang van de investeringen.

5. Engagement op basis van een concrete casus - vanuit het perspectief van getroffen gemeenschappen

Het is belangrijk dat engagementtrajecten zich richten op concrete gevallen van mensenrechtenschendingen. Dit zorgt ervoor dat geen enkele casus onopgemerkt blijft en dat er sprake is van genoegdoening. Het is nuttig om casussen te bekijken vanuit het perspectief van de getroffen gemeenschappen: ze worden vaak niet erg geholpen door algemene verbeteringen op bedrijfsniveau; ze hebben het bedrijf nodig om de problemen op te lossen die het bedrijf heeft veroorzaakt of waar het indirect aan heeft bijgedragen en om genoegdoening te krijgen voor de schade die zij hebben ondervonden.

6. Genoegdoening opnemen als doel van engagement

In engagementprocessen met betrekking tot mensenrechtenschendingen is genoegdoening van groot belang. Bij het opstellen van engagementdoelen dient ervan te worden uitgegaan dat stakeholders worden geconsulteerd bij de vaststelling van een actieplan, de mensenrechtenschending wordt gestopt, genoegdoening wordt geregeld voor de getroffen gemeenschap en transparantie wordt betracht over de acties die het bedrijf heeft ondernomen. Uiteraard is ook aanscherping van het mensenrechtenbeleid een belangrijk doel van engagement, erop gericht om dergelijke schendingen in de toekomst te voorkomen.

7. Kritische evaluatie en verificatie van behaalde engagementdoelen

Verzekeringsgroepen dienen de voortgang van de engagementdoelen door betrokken bedrijven kritisch te evalueren. Het komt regelmatig voor dat wordt geoordeeld dat de doelen zijn gehaald zodra er een positieve reactie komt van het bedrijf en het de eerste stappen heeft gezet op weg naar verbetering. De acties van de bedrijven moeten echter zorgvuldig worden geëvalueerd voordat ze de kwalificatie krijgen dat het beoogde doel is bereikt. Ook dienen verzekeringsgroepen niet alleen af te gaan op de informatie van het bedrijf maar de voortgang ook te verifiëren door middel van contacten met lokale NGOs en vertegenwoordigers van lokale gemeenschappen.

8. De succesdrempel voor engagement verhogen

Enige positieve vooruitgang van bedrijven naar aanleiding van een engagementtraject is niet voldoende. Een engagementproces dient pas te worden afgerond als de situatie is opgelost en er sprake is van genoegdoening voor de getroffen gemeenschappen. Door een engagementproces af te sluiten op basis van een te lage succesdrempel, dreigen beleggers in plaats van 'betrokkenheid bij' een misstand 'bij te dragen aan' het voortduren van de misstand, door die te blijven faciliteren. Het verdient aanbeveling dat verzekeringsgroepen de succesdrempel voor engagement verhogen.

9. Uitbreiding van de reikwijdte van uitsluiting

Als een verzekeringsmaatschappij heeft besloten om een bedrijf actief in delfstofwinning uit te sluiten van het beleggingsuniversum vanwege ernstige mensenrechtenschendingen of een niet geslaagd engagementtraject, moet de verzekeringsgroep de uitsluiting doorvoeren tot ten minste de dochterondernemingen van het bedrijf waarin het moederbedrijf een meerderheidsbelang heeft. Als dit niet gebeurt, kan de verzekeraar nog steeds via zijn dochteronderneming in de onderneming beleggen en handelen in strijd met het eigen uitsluitingsbeleid. Verder dient met het oog op een geloofwaardige en consistente uitvoering van het mensenrechtenbeleid, de uitsluiting niet alleen te worden toegepast op beleggingen voor eigen rekening, maar ook op beleggingen voor rekening van klanten.

10. Verbetering van transparantie

Zowel verzekeraars als de bedrijven waarin ze investeren dienen verantwoording af te leggen aan hun stakeholders en de samenleving over de gevolgen van hun investeringen en hun bedrijfsvoering op de mensenrechten van werknemers en lokale gemeenschappen. Daarom is het van groot belang dat de verzekeraars en de ondernemingen waarin zij investeren transparant zijn over hun betrokkenheid bij mensenrechtenkwesties en hun reactie daarop. De verzekeraars zouden transparantie over hun beleggingen kunnen verbeteren door te rapporteren over de details van engagementtrajecten, de geformuleerde en de bereikte doelen. Ze kunnen de transparantie binnen de bedrijven waarin ze beleggen bevorderen door van de bedrijven te eisen dat ze een mensenrechtenbeleid publiceren, aan te geven hoe het wordt geïmplementeerd, te rapporteren over de mensenrechtensituatie op productielocaties, en, indien sprake is van mensenrechtenschendingen, te rapporteren over door het bedrijf ondernomen acties, de tot nu toe geboekte vooruitgang om de kwestie op te lossen en genoegdoening aan slachtoffers.

Eerlijke Verzekeringswijzer

Het rapport waarvan dit de Nederlandse samenvatting is, is geschreven in opdracht van de Eerlijke Verzekeringswijzer.

De Eerlijke Verzekeringswijzer is een samenwerkingsverband van de volgende organisaties: Amnesty International, FNV, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX en World Animal Protection.

